

EVEN

solemiek tusschen

ig, gedaan in het
s één dezer dagen
dergetoekende een
ten. Het verbljdt
deelen, dat in dit
ersoonlijken aard
i worden, dat in
bevreddiging kon
ver en weer van
persoonlijke aan-
het verbljdt mij,
veg tot eventueel
wenscht blijkende
sche vraagpunten

rmatie" eerst op
H. Kuyper was
al door Prof. Dr.
in „De Heraut”,
one formaat ver-

K. S.

woord aan Ds Th.

tijn”, zoo merkten
t tegelijkertijd de
s genaamden „ab-

eft geleefd in de
j tot de „geloovi-
die op dat punt

veranderd inzicht
ragen. Heeft on
in zijn vroegere
geloof als vrucht
ing, dan kan hij
reformeerde dog-
t vervolg der
mensch, in wien
Vroeger maende
lat hij door Gods
oren, en dat nu
n leven was ge-
sen „proces” was
en gang (terug
„ouden mensch
ang (triumfeeren
n den „nieuwen
heeft die ver-
n heel die con-
ven” en „ouden
sschien nog een
en geloovige? In
? Neen, dat niet

en: „goed, maar
il van daarvan
an den dog-
eschokt in dog-
igingen, en ten-
ook een streep
an zetten achter
, waarin hij tot
als „geloovige”

in de rede valt,
door te spreken
n, dogmatischen
ijk reeds als be-
oet worden. Het
le twijfel begint
is van reflexie,
n loop daarvan
dingen niet. De
g niet eens, en
ider. Dat moest

, en gaan eens
door. Goed, zoo
nder geval voor
an, om zoo te
anderen „kant”
ook dan de z.g.
al zijn van het
ffel.

K. S.

De bidstond
en 't sterkt. Op
Synode, Dr K.
die het gebouw
van een Neder-
hoorde zegen-
d was.

acht aan Mozes,
wat dien taber-
„het „model”,
er spreekt over
„Kerkopbouw”.

— we kennen dat woord, we staan ineens midden in ons volk, en weten te leven in 1936. En we bedenken weer, dat de Gereformeerde Kerken de oogen niet dicht doen voor de kwesties van de „vaderlandse” kerk, met haar „kerkgebouw”-vragen. Zijn we niet „vaderlandse” kerk, wij? Maar er is een diepe kloof tusschen „kerkgebouw”-redenen ginds, en hier vanavond in de Raamkerk. Het verschil is fundamenteel; het loopt over de vraag, hoe het moet met dat „model”, of men 't vinden, of men 't volgen kan.

Of dat kán!

De inleider heeft het nog gezegd: er zijn er, die beveren, dat ons door God geen enkele mogelijkheid gelaten of oot gegeven is om een goddelijk „model” te volgen in ons menschenwerk, in ons kerkwerk dus ook niet. Het is een troost, te mogen aannemen, dat in een bidstond, voorafgaande aan een Generale Synode der Gereformeerde Kerken, velen dadelijk begrijpen: dat is tegen Barth.

Inderdaad, mooie tekstkeuze. Vooral, nu dit ook in het Nieuwe Testament ingedragen woord ons allen aanpakt, allen, die daar in de kerk zitten. Want Mozes leefde in een tijd, waarin hij het „model” nog „op den berg” moest gaan zien; d.w.z. in een plaats der oudtestamentische voorloopigheid. „Op den berg” — want die was beneden rondom afgezet, en 't heette overal: „verboden toegang” voor de massa der geloovigen. Slechts die ééne man mocht en moest naar boven: een middelaar, maar dan van het Oude Verbond. Eén voor velen, en de scháre mocht er niet bij zijn; de tabernakel moest nog kómen, en in afwachting daarvan mocht er maar één de aanspraakplaats van 't Heeren heiligheid nader treden. Doch hij ging het model van den tabernakel zien, Jahwe was voornemens naar beneden te „kómen”, in schaduwbeelden, ja, straks in Zijn geliefden Zoon. En thans is de berg afgeschapt. Wij zijn niet gekomen tot den „tastelijken berg”, zegt dezelfde Hebreërbrief, die dezen tekst citeert. Nu is de aanspraakplaats niet langer versperd, noch door de omheiningen van den Sinaï, noch door de tempelgordijnen, die de Vader openreet.

Zóó bracht die tekst en 't goede woord van den voorganger een obligatie voor ons allen, synodeleden en niet-synodeleden. De aanspraakplaats is voor het heele volk. En daar zal alles moeten gebeuren naar het model, dat met gezag vertoond werd. Anders kan de Synode niets.

De Synode, vertegenwoordigende deze groote gemeente der niet-meer bergbestijgers, moge het woord, dat werd geschreven, lezen. Dan „maakt” ook zij „het” naar 't getoond model; — in waarheid en gerechtigheid.

De opening.

De Kelzersgracht-kerk. Half tien de deuren open. Een stroom, die binnenkomt. De eerste galerij flink bezet. Dr B. Wielenga houdt namens de kerk van Amsterdam de openingsrede. Wat men van hem verwachtte, heeft hij gegeven: een vanwege de „spanning” tusschen persoon en gemeenschap wel beheerschte, maar toch niet minder fijne verslaggeving van zijn verkenningstocht door de eeuwen, en over de terreinen, zulks dan niet zonder „besondere Berücksichtigung” van twee steden om de voormalige Zuiderzee, Amsterdam en Kampen: eertijds — in lang vervolgde tijden, wel te verstaan — zag de ééne naar de andere in hopen en vreezen, thans doet men in beide gelijkelijk zijn best, om de kerk te dienen. De redenaar hield zich, wat de indeeling van zijn rede betreft, aan de gebruikelijke schematiek; maar hij zou zichzelf verloochend hebben, indien niet alles anders was geweest dan bij een ander, en van bijzondere distinctie.

Daarna kwam de verkiezing van het moderamen: Ds J. L. Schouten werd de voorzitter, Dr K. Dijk de assessor, Dr G. Keizer eerste, en Dr J. Thijs tweede scriba. Speciaal de eerste scriba werd door Dr Wielenga met fijne ironie getukgewenscht met zijn verkiezing: een welsprekende erkenning van de zwaarte der lasten, die op hem drukken zullen, als hij den moloch der papieren onverschrokken zal hebben tegemoet te treden. In zijn openingsrede merkte Dr Wielenga op, dat het agendum van deze Synode in 1936 tweemaal zoo dik was als de Acta der eerste Synode der Afgescheidenen, precies een eeuw geleden (1836), óók in Amsterdam. En wie den berg van papieren en bezwaarschriften zoo eens inziet, dien bekruipt de gedachte, dat het moeilijk zal zijn, in alles te handelen naar recht en gerechtigheid, en daarvan gansch inwendig ook verzekerd te zijn.

Als het moderamen zich zetelt, treedt Dr Wielenga terug, feliciteert thans met name den gekozen voorzitter, hem bemoedigende met de opmerking, dat alles, wat met de kerk in verband staat, op zijn gezondheid een goeden invloed heeft.....

K. S.

LITERATUUR EN KUNST

Een historische streekroman.

Herman de Man: De barre winter van negentig. — Bosch & Keuning, Baarn, 1936.

De meeste boeken van Herman de Man, vooral zijn eerste „Aardebanden”, „Rijshout en Rozen” en „Het Wassende Water” beschrijven het gebied langs de Lek en den Hollandschen IJsel. Hij kent die streek door en door, weet de gebruiken, door-

ziel er de menschen. Wanneer dus nu een nieuw boek verschijnt van dezen schrijver over het zelfde stuk van ons land, kan de lezer rustig aannemen, dat de locale kleur goed is. De taal is, in tegenstelling met vele andere streekromans, slechts heel licht dialectisch gekleurd.

Het groote verschil tusschen de moderne streekromans en de oudere psychologische, zit vooral hierin, dat in de laatste alle zieleroerselen geanalyseerd worden, omdat elke handeling psychologisch verantwoord moet worden, terwijl de eerste den mensch in verband brengt met zijn geboorte-grond. Zijn daden worden niet alleen uit het eigen zieleleven gemotiveerd, maar hangen tennaauwste samen met de volksgebruiken, de „adat” van zijn geboorte- en woonplaats. Eeuwenlang bleven de geslachten op dezelfde boerderijen wonen, waardoor zich tradities vormden, die dikwijls sterker bleken dan de modernste uitvindingen. Daarbij dreigde het gevaar, dat vele goede dingen, dat zelfs het geloof, meer berustten op traditie, dan op persoonlijk diep beleven. De verhouding tusschen mensch en grond was zoo hecht geworden, dat slechts gebeurtenissen van buitengewonen omvang of kracht, daar iets van konden loswrikken. Slechts wanneer de aard van de streek zich wijzigde, veranderden ook, na lang, maar nutteloos verzet, de menschen. De boerenromans van Streuvels teekenen vaak dezen strijd en noodzakelijken ondergang.

Ondanks de tragiek die er verbeeld wordt, ademen de streekromans veelal een frisschen geest. Het wijde land en de open luchten geven een gevoel van ruimte, waarin men ontkomt aan de beklemmende benauwing van het psychisch gebeuren.

Ook „de barre winter van negentig” heeft alle voordeelen van dit genre in zich. Het tooneel van de handeling is vrij groot, een streek vol afwisseling en toch het zelfde karakter dragend.

De bouw van het boek is eigenaardig. Men zou het een raamvertelling kunnen noemen, d.w.z. een verzameling onderling losstaande verhalen, die door een dunnen draad aan elkaar verbonden worden. Hier worden tien verhalen bijeengehouden door een dubbelen band, omdat ze alle den fellen winter van '90 als thema hebben, en Houten Gert een droeve rol in elk der stukken speelt. Het eentonige, weinig gevarieerde refrein aan het slot van alle novellen „en toen was het toch eindelijk zomer geworden, na dezen barren winter vol verschrikkingen”, verhevig in sterke mate den indruk van het bijna eindeloze van dezen beruchten winter.

De natuurbeschrijving in het boek bepaalt zich tot een teekening van harden, grauwen grond en tot den bodem bevroren wateren. De aarde weigert als het ware de wisseling der seizoenen te aannemen, het blijft winter, ook als het voorjaar had moeten wezen. Daardoor wordt de boer uit zijn regelmatigigen werkkring gesloten, hij kan niet dat verrichten, wat de traditioneele gang van het werk hem gebiedt. Hij wordt hierdoor uit zijn evenwicht gebracht en verleid tot dingen, die hij anders nooit zou doen. Deze invloed van den winter, op den van zijn grond losgemaakten boer, de vernielende gevolgen van de felle koude op mensch en grond, worden met kunstenaarshand beschreven. De ondertoon is heel somber. Langzaam aan begint de verworping. De boeren, los van hun werk, raken los van hun zeden, en voorvaderlijke inzettingen. De kermis komt, om het leed te doen vergeten in schijnvreugde. De spaarzaamheid slaat om in brooddronkenzucht en spijzucht. Met de zelfde taaie volharding, waarmee de boeren hun bedrijven opbouwden en uitbreidden, gaan ze nu hun ondergang tegemoet. De koude, die den grond onvruchtbaar maakt, doet ook de harten der menschen bevriezen. Wreedheid en moordzucht verdringen liefde en eerbied voor den naaste. De overgeërfde godsdienstigheid blijkt te zwak om de booze invloeden te overwinnen.

De armen verliezen hun overgeleverden eerbied voor den werk- en broodgevenden boer. Zoolang de aarde hun door hard werken een karig stuk brood opleverde, berustten ze in het door God verordende standsverschil. De barre winter ontnemt hun het brood en daarmee hun oude begrippen. Bij hen ontwaakt het besef van recht op voedsel, dat anderen in overvloed hebben. Ze gaan rooven, wat ze niet meer met werken kunnen verdienen. De ijselfke geldzucht van Houten Gert houdt de hoofdstukken bijeen. Aan het einde van elk der tafereelen is hij beter geworden van de ellende en den ondergang van anderen.

Maar ook hij ontkomt niet aan de gevolgen van zijn gedrag. De wrekende gerechtigheid treft hem door het verlies van zijn dochter, die met een man meegaat, niet uit den boerenstand, wat een klap is voor zijn boerentrots. Zij, de in traditie opgegroeide boerendochter, verlaat het vervloekte land, om bij den vader van haar ontvoerder de liefde te zoeken, die haar op geld beluste vader verloren heeft.

Met felle kleuren heeft de auteur dit alles gepenseeld. Van overdrijving heeft hij zich niet steeds welen te vrijwaren. Zoo laat hij op een feest den wijn over den drempel naar buiten stroomen.

(Zie vervolg pag. 406.)

EVEN PARKEEREN.

De Burgerlijke Stand en de Redenaar.

Men stelt mij nog al eens de vraag, hoe oud men moet zijn om een evangelisatie-toespraak voor volwassenen te kunnen houden. Vroeger stelde men zich een evangelist voor als iemand met een grijzen baard en een hoog-eerwaardig voorkomen. Maar ook waar men los is van zulk een verbanding tusschen toespraak en voorkomen, stelt men toch een zekere rijpheid als voorwaarde om in het publiek den kathedraal te beklimmen. Die voorwaarde is gerechtvaardigd, maar helaas moeilijk te preciseren. Wie spreekt van rijp, gebruikt een beeld aan den oofbouw ontleend. Welnu, denk dit beeld eens dóór. Draagt een boom éénmaal vrucht of ieder jaar? Het antwoord moet luiden: in den regel ieder jaar. De vruchten van een jong boompje zijn wel rijp, al zijn ze niet zoo groot en zoo sappig als die aan een ouden stam hangen. Maar die oude stam zou zulke groote en sappige vruchten niet dragen, wanneer hij niet begonnen was als een jong boompje kleine, bescheiden vruchten voort te brengen.

Ieder, die voor het publiek spreekt, kent de verbazend groote verschillen in zijn werk gedurende den loop der jaren. Als ik 'n oude toespraak of een oud artikel van mij onder de oogen krijg, gevoel ik mij als een vader die zijn dochter van de boot moet halen, als zij na een verblijf van tien jaar uit Indië terugkeert. Als zij dan de voet op den steiger zet, aarzelt papa om de lippen op haar wang te planten, ongerust zichzelf afvragend: „Zeg, ben jij er één van mij?”

Jeugdvruchten kunnen dus wel rijp zijn, ook al steken zij wat af bij die van ouderen: Ik zie ze liever wat schraal en klein dan zoo verdacht blozend. Er zijn natuurlijk goochelme jongens, die 'snachts een ladder onder hun boompje zetten en er de gejatte peren van anderen aanhangen. Er zijn jongelui, die oude-manneljes-preeken voordragen. Het publiek leest dan vijgen van distels! En de eerlijke jongen, die zijn eigen schamele vruchten droeg, lijdt pijn tot in zijn wortels! Nu, vrucht-dragen is ook pijn-lijden.... Er zijn broeikas-vruchten, die jaar in jaar uit even groot en even blozend zijn. Maar dat zijn dan ook kachelperziken, die niet in Gods zon hebben gebrand, noch door Gods wind zijn geschud. Mij smaken zij niet! Maar anders zijn er perioden in het spreken, die samenhangen met perioden in het leven. Ik waag mij aan een korte schets daarvan.

Eerste periode. De mensch is nog ongevastigd. De jongeling beweegt zich stutelig onder zijn medemenschen. Daarom spreekt hij veel over den dood en over het lijden. Hier en hiernamaals zijn voor hem nog enkel conflict. Vanzelf treedt bij hem Jezus op den voorgrond als de Vriend der Ziel, Die aan zijn zijde gaat en hem door de moeilijkheden heen helpt. Voor den Christus heeft hij nog weinig oog. Zijn omgang met den Heiland is vaak oneerbiedig-gemeenzaam, maar oprecht.

Tweede periode. De pelgrim gaat zich vestigen. Hij neemt een vrouw en opent een giro-rekening. Hij vindt een heim voor zijn lange beenen, die plantend onder eigen tafel. Het leven gaat zich voor hem ontsluiten. De dood verwaast tot een naar oogenblikje in de verre toekomst. Het gezwollene maakt plaats voor het gemoedelijke, daalt vaak af tot het platte en vlakke. Deze periode is die van de uiterlijke successen, maar beteekent voor een geestelijk oor: de woestijn.

Derde periode. Het leven blijkt echter een nukkige echtgenoot. Plotseling neemt zij alles terug, wat zij gegeven heeft. Het Hiernamaals komt terug in de toespraken en in het leven. Het is een tijd van prachtige zelfvergetelheid, gepaard aan onbewust zelfbehagen. De rechten des Verbonds worden in deze periode miskend. De man, die weigerde een zoon van Farao's dochter genaamd te worden, wordt wel de echtgenoot van Zippora in een huwelijk, waarin het Verbond niet wordt geëerd. Dat is de stemming: „Het zijn toch maar wereldsche dingen, wat komen zij er eigenlijk op aan?”

Vierde periode. Maar God leidt ons naar den brandenden braambosch. Wij verstaan het Verbond! Wij zien de Kerk! En in verband daarmee ontdekken wij de wereld. Want wij gaan de Kerk zien als de voorpost van het koninkrijk Gods op aarde. Daarom zeggen wij niet langer: „Néem de wereld, geef mij Jezus”, maar wij roepen: „Hier met de wereld! Zij moet aan Jezus' voeten liggen!”

Zie, dát is nu zijn Pniël-beleven! Wij hebben van Pniël gemaakt: de climax van het subjectieve. In werkelijkheid is Pniël, dat Jakob, de subjectieve, als Israël verzuikt in de objectiviteit van het verbond. „Heere, spaar die vrouwen en kinderen, ja, die schapen en die ossen! Spaar mij! Geef mij den zegen des Verbonds, ook in dit leven!”

N. B.

Daardoor wordt de lezer geneigd ook bij andere gedeelten zijn twijfel plaats te geven.

Aan den godsdienst wordt een groote plaats ingeruimd. Deze boeren waren meerendeels kerksche menschen. Maar hun geloof was niet bestand tegen de verleiding. Slechts bij enkelen vermocht het redding te brengen. De vrome meester echter wordt door zijn zondegevoel tot krankzinnigheid gebracht. De schaduw laat de schrijver zoo zwart vallen, dat het geloofslicht er niet door kan schijnen.

Een nadeel van den opzet is ook, dat er sommige stukken ingevoegd zijn, die eigenlijk niet meer met het verband te maken hebben, dan dat zij juist in dien strengen winter gebeurd zijn. De toon is daarin ook lichter, de stijl humoristisch soms, en sterk contrasteerend met dien der andere verhalen.

De hoogte van zijn vorige werken bereikte de schrijver hierin m.i. niet. Maar hij gaf toch een literair hoogstaand boek, waarin de bijna legendarisch-historische winter aangrijpend geteekend werd. Een boek waarin de psychologie van den boer en zijn land, hun onverbreekelijke saamhoorigheid meesterlijk is beschreven.

Gr.

H. S.

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Zelfbeproeving.

VI.

Hoe dan de zelfbeproeving wel moet zijn, daarover gaan wij nu enkele dingen zeggen.

God de Heere heeft Zich met Zijn volk gesteld in verbondsbetrekking.

In verband met het onderwerp, waarover het in deze artikelen gaat, behoeven wij „de leer der verbonden” niet in den breedte te behandelen.

Alléén dit.

De verbondssluiting gaat uit van God.

Er is in het verbond van God met Zijn volk geen sprake van twee min of meer gelijkwaardige partijen, die op voet van gelijkheid tot elkaar komen om saam te onderhandelen over de sluiting van een verbond.

Alles gaat uit van God.

Om het zoo eens te zeggen: „Hij ordinoert het verbond”.

Hij besluit, dat het verbond er zal zijn.

Hij stelt vast met wie dat verbond zal worden opgericht.

Hij bepaalt welke voordeelen dit verbond zal meebrengen voor de bondelingen en aan welke voorwaarden zij zich zullen hebben te onderwerpen.

Hij is het, die van Zijn kant tot den mensch komt om dien mensch in dat verbond op te nemen. De weldaden des verbonds komen ook alléén van Hem.

Het is alles van God; in zooverre zou men dit verbond éénzijdig kunnen noemen.

Maar omdat het een verbond is, kan het niet éénzijdig blijven.

Een verbond immers veronderstelt altijd twee of meer partijen.

Het verbond Gods met Zijn volk krijgt daarom niet eer zijn beslag, dan wanneer het volk, dat Hij tot dat verbond verordineerde, met wie Hij dat verbond opricht, ook in dat verbond toestemt, dat verbond aanvaardt.

Met minder kan het niet toe, meer wordt er ook niet gevraagd.

* * *

En laten wij nu de dingen eens concreet nemen. Daar wordt in de gemeente een kind geboren.

Naar Gods eigen woord behoort dat kind tot hen, met wie Hij Zijn verbond opricht.

Zoodra dus dat kind het aanzijn heeft ontvangen, komt God voor dat kind staan en zegt tegen dat kind:

„Mijn kind, gij behoort tot Mijn bondsvolk. Ik geef u in Christus het eeuwige leven; Ik vraag van u, dat gij dat gelooft en dat gij wandelt in den weg der gehoorzaamheid, doende alles, wat Ik in Mijn Woord van Mijn volk vraag.”

Nu zijn er twee mogelijkheden.

Dat kind kan zeggen: „neen, ik wil niet”.

In dat geval zal dat kind natuurlijk door dat verbond niet behouden worden.

Want omdat het een verbond is, kan het nooit zijn beslag krijgen, dat wil óók zeggen, kan het voor den mensch-bondeling zijn leven-gevend karakter niet ontplooiën, tenzij die mensch dat verbond aanvaardt.

Neen, als de mensch het verbond, waarmee God hem tegemoet treedt, niet beaamt, zal het oordeel, dat over hem komt zwaarder zijn, dan dat, waardoor de niet-bondeling getroffen wordt.

Maar —, de mensch kan ook dat verbond aanvaarden, Gods belofte gelooven en den eisch Gods over zijn leven laten heerschen.

In dat geval wordt de mensch in den weg van dat verbond behouden, ontvangende de zegeningen, die hem krachtens dat verbond zijn toegezegd.

Verbondsaanvaarding, dat is het eenige, dat van den bondeling wordt gevraagd; het geloof in Gods belofte, het zich buigen onder den, geheel ons leven omvattenden, eisch van het volbrengen van Gods geboden.

Wie daar oog voor heeft, kan ook gemakkelijk inzien, waarin bestaan moet de zelfbeproeving, waartoe de gemeente des Heeren geroepen wordt.

De eerste vraag van zelfbeproeving moet zijn: „Geloof ik Gods belofte, dat Hij mij in Christus tot Zijn kind aanneemt en het eeuwige leven geeft?”

En nu kan ik mij voorstellen, dat menigeen, die dit leest, zegt:

„Hoe heb ik het nu? Eerst heeft de schrijver gezegd, dat er in de gemeente van Christus geen plaats is voor de vraag: „is mijn geloof wel echt?”

En nu zegt hij: „de eerste vraag van zelfbeproeving moet deze zijn: „geloof ik wel?”

Wordt daardoor nu niet door de achterdeur weer binnengehaald, wat eerst door de voordeur was uitgezweven?”

Ik kan mij voorstellen, dat zulk een gedachte rijst; en toch, dat zou berusten op misverstaan van wat ik gezegd heb.

Bij de door mij afgewezen vorm van zelfonderzoek gaat het altijd weer over de vraag: „ben ik wel zulk een mensch, dat ik mij mag toeëigenen de goederen des verbonds?”

Garder: Timannus Alberti.

Dorspyck: Wesselus Groningensis.

Elspeet: Johannes Hesselius.

Putten: Petrus Kinsius, propter adversam validitatem geëxcusiert.

Heerde: Jacobus Schonhovius.

Oen: Thomas Dinxlakius.

Osterwolde: Johannes Nuckius.

3. Uth dem Arnemischen Classe sint verschenen D. Petrus Sonnius, dienaar tot Ede, mit Antonio Wedaco, dienaar tot Bennekom, verthonnende ein missive in platze van credentz, welke die broders annemen voer ditmaell, doch achten dat datselve vorthan niet behoere te geschieden.

4. Sint vorgelesen die acta Classis gehalten lestmaell tot Epe, en dewil darin beschloeten datt in desen tegenwoordige classe solde gedaen worden, is volgens afgehandelt.

5. Also bevonden wort in onsen Classe dat sommige dienaar van den verstorvenen eenige middelen geneiten, synde een deell haeres stipendii, daerdoor die lieden worden befestigt in haerer superstitiën, sal datselve gereferiert worden ad Synodum, om aen te halden by den Edl. Hove solcks weggenomen te worden end ein ander onderholt gestelt.

6. Is geresolveert dat Thomas Dinxlacken (te Oene) behoert geconfirmiert te worden in ministerio van D. Vosskulio (van Epe), gelyck in voergaenden Classe beschloeten.

7. Sall achterfolgt werden den 20 artiickell des Synodi gehalten tot Zutphen Anno '96, datt die gantzte faste dor sall die historie des Ijdens Chri (Christi) des Friidags gepredigt worden end niet op den guden Friidagh (so men hem noempt) alleen.

8. Angaende den koster tot Vorthuisen is gedaen, dat dem Synodo wille believen ernstlicke antehalden aent Hooff, dat die toverische koster solle mogen niet allein van sijnem deinst, maer ock van

Hoe men het wendt of keert, de telkens weer in onze kringen gestelde vraag: „geloof ik wel echt?” komt tenslotte hierop neer:

„Mag ik wel gelooven?”

Ik weet wel, men ontkent dit telkens weer, maar rustig nadenken zal, naar mijn overtuiging, er toe moeten leiden, dat men dit toegeeft.

„Mag ik wel mij Christus toeëigenen?”

Maar dat is geheel iets anders, dan de vraag der zelfbeproeving:

„Geloof ik wel Gods verbondsbelofte, mij in den doop beteekend en verzegeld?”

Kort en klaar saamgevat zou ik het verschil tusschen het door mij afgewezen zelfonderzoek en de door mij verdedigde zelfbeproeving aldus onder woorden kunnen brengen:

„In het eerste geval gaat het over de vraag, of God mij wel heeft gegeven wat ik noodig heb, n.l. de wedergeboorte, waardoor het mij alleen mogelijk is werkelijk te gelooven; in het tweede geval gaat het over de vraag, of ik wel doe wat God van mij vraagt, n.l. gelooven in Zijn belofte.

Zoo gezien wordt het nog duidelijker, dat er alleen voor dien laatste vorm van zelfbeproeving plaats is in het leven der gemeente van Christus. God zal wel zorgen, dat Hij Zijn belofte aan mij houdt; ik heb te zorgen, dat ik doe, wat God van mij vraagt, n.l. gelooven.

Daarom moet ik mijzelf altijd weer die vraag stellen: „geloof ik, op grond van Gods belofte, in gehoorzaamheid aan Zijn eisch, dat ik in Christus Gods kind ben?”

Die vraag is niet moeilijk te beantwoorden.

De vraag van zelfonderzoek, waarvoor men zich duizendmaal plaatst: „is mijn geloof wel echt, ben ik wel wedergeboren?” daarmee komt men nooit klaar.

Maar deze eenvoudige vraag: „geloof ik op dit oogenblik, dat ik deel heb aan de goederen des verbonds?” die vraag kan ik elk oogenblik met ja of neen beantwoorden.

En waartoe moet deze zelfbeproeving dienen? Welke betekenis heeft het stellen van die vraag voor mijn leven?

Daarover in een volgend artikel.

D. v. D.

„Petrus Datheens Psalmen Davids”

in Dr J. Pollmann's „Ons Eigen Volkslied”

door Jan Zwart.

VII.

Neen! om Datheen voor wat hij destijds in arge-looze onschuld uitrichtte, zóó te kapitelen als Dr Pollmann ondernam, is onbarmhartig en overdreven fel.

Men kan geen enkele verzameling geestelijke- en wereldlijke liederenboeken, één- of meer-stemmig bewerkt, uit 's mans tijd opslaan of het aantal „valsche accenten” ligt er net zoo afschuwelijk in opgestapeld!

Doch DIE valscheden-in-accentueering en dus

usu fructuum (vruchtgebruik) geremoviert, end dem jezigen so denn deinst is volbrengende moge gefolgt werden.

9. Also Goswinus Dorr doleert vanwege twe mudde roggens so hem twe jaeren sint resterende by den Richter int Oldebroeck, hebben Winandus Johannis end Ernst Reeft end D. D. Jacobus Warnerius op haer genomen den Richter darom antospreken, dat vorgen. Goswinus moge content werden, ende so niet, dat het Synodus wolle anholden by den Edl. Hove om deinselve dartho te helpen, so niet sall hem geine dimissie gewelgerl.

10. Verstaende die broeders des Classis dat den olden Pastoor tot Wihe is gekomen op den Gelderschen bodem tot Vorchten end darselbst in tyt van ein jaer twee lijhpredig gedaen, so findet het Classis guet, dat het Synodus wolle scriven ahd den Synodum van Overissel dat solck inconvenient moge so veel mogelick getolliert (opgeheven, nagelaten) werden.

11. Joh. Nuckius, dienaar tot Osterwolde is van Do Ellardo Maenio end D. Zwitterio, daertho gecommittiert, geëxaminert worden, also dieselve haer gerapportiert darvan gedaen, end daervan befonden temlicke geantwort te hebben, so finden die broederen guet, datt dieselve sall voer einen wettlick dienaar gehalten werden.

12. Is gefragt van die kereke van Harderwyck off man sall mogen lesen voer den fragen des Catechismi ein spruck der schriftuer, dienende tot verklaringh der fragen, so (die) sollen verklaert worden op den tyt.

Antwort, datt die broederen guet finden datt ein elk kerek darin sall doen, watt haer dunkt stichtelick te wesen.

13. Also den Classis van Harderwyck folgt op het Classis van Zutphen einen dienaar in het leger te senden, so hebben die broders des Classis dartho genominert mit gemeinen kuerstemmen D.

Acta van de Classis Neder-Veluwe

1592—1620.

Transcriptie van G. van der Zee, Herv. Pred.

XIV.

Bijgebovige praktijken. Lijdenspredikaties. Twee mud rogge. Pastoor van Wijhe te Vorchten. De pastoor van Oosterwolde eindelijk als predikant toegelaten. Viering des H. Avondmaals. Eenheid in het onderwijs. Onwillige koster te Oene. De pastoor-herbergier te Ermelo wil de pastorie niet verlaten. Deputaten.

Acta Classis gehalten den 21 Aprilis binnen Hattem, Anno 1601.

1. Nae anroepingh des Naems des Heeren sint door gemeine stemmen geëligiert in presidem Joh. Sanderus; In Assessorem Winandus Joes (Johannes). In scribam Wimarus Stypellius.

2 Van Harderwyck verschenen op desen Classem Ellardus Maenius, minister, D. D. Jacobus Warnerius, olderligh.

Elburgh: Winandus Joes (Johannes), Dienaer; Burgmr Ernst Reeft, olderlingh.

Hattem: Joes (Johannes) Sanderus, Dienaer; Peter Schrassert, olderlingh.

Niekerek: Joes (Johannes) Zwitterius, Dienaer; Elbert Berentz, olderlingh.

Vorthuisen: Wolterus de Bruin, Dienaer, sonder olderlingh.

Eepe: Joes (Johannes) Voskuill, sonder olderlingh.

De vorgesettefde sint gecompariert mit behorlicke credentz, die naefolgende sonder olderlingh end credentz brieven:

Nunspeet: Tilmannus Mylius.

Oldebroeck: Goswinus Dorr.

Ermell: Wimarus Stypellius.

Barnefelt: Reineus Winecopius.

heelemaal nie die Dr Pollma psalmrythme kerkezing in kann zoo fun

Dáár hebben niet alleen bij gelische kerke uitvoeringspr

melijk: de ve declamerend lismatige oudc

aan, meer en bondene; bene anderingen v

die zooals w nader zullen niteenrekken

met staarten hebben.

Het was var waaruit officie aanwezigheid

onze Constant sleepend kerkschend gemeen

kruijpend in C. v. Winterf

meine und Ch naleerde; „He

„wijzen als „uniformiteit

„als noodlottig „Het is de eers

„dien kunstlo „heden onder

als Jozef Goltz W. Bäumkers

lied in seine „Met de ou

„de teksten. „toonsoortkara

„seerd, d.w.z. „bracht en va

„sieringen vos „voudigd en

„noten van ge „daardoor bu

„zame sleepen „die heden no

En van een schrift aangele

ralen geharm in zijn „Gesch

der Ev. Kirch „oude melodie

„vorm. Daar w „vormen nog e

„vergelijking m „trekking tot

„diek, beduide „neelen uit he

„miek is vlak „deelte volma

„derlijke regel „óp-maat beg

„merkt Doorg „ringen geven

„dern karakte „gebruikte sep

Ellardus Mae Harderwyck.

14. Die Clas tusschen het om die kosten

gedeputerden met advis des

15. Deweil g spuret wort d

begeert het Cl vell moglich i

16. Also voer len platten la maell des Hee datselve wor

darin nachlae denselve vorl

17. Deweil d soude volgen u

te platten lanc die broeders s

Synodum.

18. Angeseher den steden so

lónge joegt tot wort, diewelek

damenten in schade) lijdén,

dat dem Syno Classis, die fu

len vereenicht Scholen van J

19. Befonden is beschloeten

schien door g van malkand

guet, dat ahd niet deinlick

1900